

Miksi keuhkotaudin parannus sanatoriumeissa epäonnistuu?

Keuhkotautia sanotaan täydellä syyllä köyhällistön taudiksi. Se etsii enimmäit uhrinsa niiden ihmisten joukosta, jotka kapitalistinen tuotantotapa on pakottanut palkkatyöläisinä myymään työvoimansa kapitalistisilla työmarkkinoilla ja tuominut olemaan ja elämään kaikkien niiden lukemattomien riistämismuotojen alaisena, joilla kapitalismi lisää pääomaansa.

Tällä Yhdysvalloissa, jossa kapitalistinen riisto on kohdunut vain vähemmän todellista vastusta köyhällistön syöstyjen taholta, on keuhkotauti lisääntynyt huimaavin askelin.

Tilasto kertoo meille vuoden 1913 vieneen hautaan 93,421 ihmisolentoa, jotka keuhkotauti saattoi päiviltä pois. Mikä hirvittävä numero yhden ainoan taudin aiheuttama. Todellisuudessa keuhkotautiin kuolleisuus on vielä paljon suurempi. Miljoonat työläiset sairastavat tätä tautia.

Sanatorium-järjestelmä.

Yhteiskunnan taholta on ryhdytty keuhkotaudin vastustus- ja parantamistoimenpiteisiin etupäässä niin kutsutun "Sanatorium"-järjestelmän avulla. Mikä on sanatoriumijärjestelmä? Kun varaton työläinen, joka sairastaa keuhkotautia, kysyy lääkäriltä: miten hän olisi parannettavissa, neuvoo tämä häntä pyrkimään sanatoriumiin, joka laitos on niin rakennettu, että siellä sairas tapaa kaikki parantumis-odellytykset. Siellä on sopiva ruoka, puhdas ilma, riittävät tilat, säännöllinen ja rauhallinen lepo, kurkku- ja keuhko-spesialistit, sairaanhoitajat ja palvelijat ym. mukavuudet. Lyhyesti: sanatoriumijärjestelmä on sairaala-järjestelmä, jossa tuberkuloosia yrittään parantaa ilman lääkkeitä, tai kuitenkin käytetään parannuksessa niitä mahdollisimman vähän.

Tällaisia sanatoriumeja sen jälkeen kun noin kaksikymmentä vuotta sitte ensimmäinen sellainen perustettiin Rutlandiin, Massachusetts'in valtiossa, ovat useimmat valtiot alueelleen rakentaneet. Massasta löydämme nykyään viisi "state" eli valtion sanatoriumia. Ja sairaiden hoitoon niissä

uhraa valtio vuosittain suuria summia.

Sanatorium-järjestelmällä ei kyetä lopettamaan keuhkotautia.

Vaikka sanatoriumit ovat tehneet uuraasti työtä sairaiden parantamiseksi, niin pysyy tosiasiana, että mitätön prosentti niiden käsittelemistä sairaita on tullut parannetuksi, ja nekin — tilapäisesti. Edelleen pysyy totena se, että keuhkotauti tänään uhkaa ihmiselämää enemmän kuin ennen siksi, että se todellisuudessa on lisääntynyt. Tällä hetkellä tuhannet varattomat työläiset Massan valtiossa ovat pyrkimässä hakemuksineen sanatoriumeihin ja he saavat odottaa puolivuosi- ja vuosikaupalla tilan aukeamista niissä heille. Sellainen on asema, joka ei suinkaan puhu tuberkuloosin vähenemisen puolesta.

Mutta varsinainen kysymyshän on sairasarannuksen epäonnistuminen sanatoriumityöllä.

Miksi se työ ei kanna runsaampia hedelmiä?

Annan tunnustetun keuhkotautiauktoriteetin, Massan valtion "State Board of Health"-terveystoimiston entisen terveystarkastajan ja sanatoriumijärjestelmän suosijan, lääkäri Melvin G. Overlockin puhua.

Hän hiljattain "Worcester Telegram" lehdessä hyökkäsi Massan valtion terveyslautakunnan kimppuun. Hän todistaa, että sairaat, jotka ensi kerran sanatoriumien lhotusjärjestelmällä välillisesti parannetaan ja valtio uhraa siihen touhuun miljoonan, joutuvat samat sairaat hetken päästä uudelleen sanatoriumeihin ja taas joutuu valtio uhraamaan toisen miljoonan. Jäljennän erään kohdan sanasta sanaan hänen kirjoituksestaan:

"What I want to emphasize particularly is that the system of caring for the cured tubercular in Massachusetts is all agog today, and the boards of health are absolutely on the wrong track in 99 cases out of 100."

Siinä puhuu meille asiantuntija, lausuen valtiomme terveystoimiston tuberkuloosin parannuspuuhassa olevan kokonaan väärällä tiellä 99:ssä tapauksessa sadasta. Meidän tulee pi-

tää mielessä, että samainen terveystoimisto on järjestänyt sanatoriumien parannustavat ja valvoo sitä. Käsitelön tätä kysymystä keuhkotautisanatoriumissa ja hospitaalissa asuneena, ja minun täytyy sanoa, että se mitä tri Overlock lausuu, ei ole paikatavissa.

Se, mitä sairasa saa heti näihin laitokseen tultuaan havaita, ei ole ensinkään sitä, mitä hänet sinne lähettänyt lääkäri on laverrellut olevan. Ne mukavuudet ovat vain niissä sairaaloissa, joissa varakkaat itseään korkeata maksua vastaan parantelevat. Sen "soivan ruuan" kanssa ensiksikin on laita siten, että sairaalla ei ole mahdollisuutta ruuan valintaan. Hänelle syötetään sitä mitä on satuttu laittamaan. Sanatoriumeissa pidetään perin arveluttavana seikkana painon vähänpainon putoaminen ja siksi koetaan voimakkaiden liharuokien avulla sairasta lihottaa, välttämättä, josko sairaan vatsa panee kamppoihin, tai ei. **Toiseksi:** Sairaasta parannetaan "tuolireadmentillä". Makaa yöt petillä, lusu päivät tuolilla. Liikunnalle ja ruumiin liikkeille ei anneta mitään arvoa.

Kolmanneksi. Rauhallinen yölepo. Niin välttämätöntä kuin se olisikin, sitä ei sanatoriumeissa ole. Sairaata makaavat suurissa halleissa vuode toisen kylässä. Kymmeniä makaa näin samassa hallissa ja he alituisella yksimielisyydellä pitävät huolta siitä, että toisten yölepo tulee alituisen häirityksi. Siihen tulee vielä hyvin usein lisäksi yksityisistä huoneista kuolevien huudot. On mahdotonta tällaisessa konsertissa nauttia täydellisestä yölevosta. Kaikesta tästä luonnoillisesti seuraa **hermostion pilaantuminen.** Sairas tulee kärsimättömäksi, toivotomaksi ja ärtyiseksi. Onkohan niissä sanatoriumeissa, joissa varakkaat keuhkojaan parantelevat läheisimmän sairaan vuode kolmen jalan päässä toisesta? Tuskin vaan.

Neljänneksi: Ne kurkku- ja keuhkospecialistit. Sen kanssa on siten, että sairasa tarkastetaan — naputtamalla sormilla rintaan ja selkään ja kuulotorvella kuunnellaan kerran kahdeksassa kuukaudessa. Väliäikana saat heiltä kuulla päivittäin: "How do you feel?" ja "fine day".

Nykyisellä sanatoriumoidolla pyritään "hiilittämään" sairaan keuh-

koissa olevat rikkeimet paikat. Liha ja kalkkipitoisilla ruuilla ajetaan tätä tarkotusta takaa.

Taudin ensiasteella olevaan nähden siinä usein onnistutaa ajan kanssa. Ja niin lasketaan nämä keuhkot hiililytetty ja lihavaksi kuin härkkä lihotettu, ulos sanatoriumista. Hän palaa entiseen työhönsä, jonka taas hetken kuluttua täytyy jättää, siksi että hiililytetty paikat keuhkoissa ovat auvenneet. Tauti, jonka syitä ei oltu poistettu, palaa uudelleen. Ja toisen kerran sairastuminen merkitsee, että potilaasta tulee toisessa tapauksessa pitkäaikainen sanatoriumin avuton asukas. Toisessa tapauksessa se merkitsee pikaista kuolemaa. Vain harvat tervehtyvät.

Näistä ynnä muista syistä parannustyö sanatoriumeissa epäonnistuu.

Louis Kuhne lausuu: Tautien parantaminen on alettava vatsaelimistön parantamisella ensiksi. Tämä käsitys pitää tässäkin asiassa paikkansa. Se ei kuitenkaan ole meidän nykyisillä sanatoriumiparantajilla johtavana. Heidän oppinsa on: vatsaelimistön epänormaaliutta johtuu sairaudesta keuhkoissa. Keuhkot ovat ensin parannettavat, sen jälkeen palautuu vatsan terveys itsestään. Tällä periaatteella on sitte sairasta värkätyt terveitä. Ja millä tuloksella? Siitä ei enää tarvitse mainita.

Luin hiljattain kyhäelmän erään saksalaisen parantolan parannuspuuhista. Siellä parannetaan tuberkuloosia siten, että ensimmäisenä otetaan potilaan vatsan vaatimukset huomioon. Kesäsin teetetään sairalla puutarhatyötä, karaistaan heidän elimiään järkkärisellä voimistelulla, vesijä vialokyyvyillä, hieronnalla ym. Siellä älytään, että vain liikunta merkitsee elämää!

Jos meidän nykyisissä työläis-sanatoriumeissa otettaisiin näitä uudistuksia käytäntöön, niin tulokset olisivat paremmat kuin nykyiset.

Turhaa on kuitenkin toivoa sanatoriumien kautta keuhkotautikysymykselle lopullista ratkaisua. Sen kurjussääläkköihin tulee tunnoton kapitalismi syöksemään vielä pitkän aikaa miiljoonakaupalla ihmisolentoja—työllisiä... Vasta **socialismi** ratkaisee tämän kysymyksen.

Wilho Mäki.

